

Liudmyla Stoliar, Candidate of Economic Sciences,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE,
Chernivtsi

FEATURES OF TAX ACCOUNTING PROFIT

Summary

Stages of formation and development of income tax in Ukraine are under the consideration. Taxation is always worried as profit entities and the state in the face of fiscal authorities. The issue of taxation of profits has always been worried both by economic entities and by the state in the face of fiscal authorities. Accordingly, the article describes the object of taxation, the tax rate method for determining the income tax in the current economic conditions. The paper analyzes the changes that have occurred in the tax system from 1991 to the present day. Also studied how changing tax registration in Ukraine and what measures were made to merge it with the accounting. The features of the formation of differences in determining the object of taxation. Studied recent changes in legislation to develop a new system of taxation of capital derived.

Keywords: income, income tax, gross income, deductible expenses, the financial result in taxation differences, depreciation, fixed assets.

References:

1. The official website of the Ministry of Finance. Available at: <https://www.facebook.com/minfin.gov.ua/>.
2. The official website of Wikipedia. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Addion_nat_profit_enterprises.
3. *Tax Code of Ukraine (with subsequent amendments and supplements)*. Adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on 02.12.2010. No. 2755-VI. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Taptunova, I. Transformation of the corporate profit tax into the tax on the withdrawn capital. Available at: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>.
5. The tax on the withdrawn capital is planned to be introduced from 2018. Available at: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/102279>.

УДК 658.012.12

А. А. Чаплінська, асистент,

М. П. Андрухів,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Анотація

У статті визначено роль економічного аналізу при прийнятті управлінських рішень. Розкрито значення інформаційного забезпечення економічного аналізу. Визначено місце

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ

внутрішньої та зовнішньої інформації в системі інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень. Авторами наведено структуру інформаційної бази аналізу систем управління. Зазначено, що наведена структура інформаційної системи обробки даних будується за трьома рівнями управління: вищим, середнім та нижчим. Обґрунтовано значення вхідної та вихідної інформації в системі інформаційного забезпечення. Розкрито суть прямого та зворотного зв'язків, що виникають між економічною інформацією та економічним аналізом. Визначено причини, які негативно впливають на інформаційне забезпечення економічного аналізу. Наведено основні напрямки удосконалення інформаційного забезпечення економічного аналізу підприємства.

Ключові слова: економічний аналіз, інформація, інформаційна база, інформаційне забезпечення аналізу, інформаційна система, вхідна інформація, вихідна інформація, прямий зв'язок, зворотний зв'язок.

А. А. Чаплинская, асистент,

М. П. Андрухив,

Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,

г. Черновцы

ЗНАЧЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА

Аннотация

В статье определена роль экономического анализа при принятии управленческих решений. Раскрыто значение информационного обеспечения экономического анализа. Определено место внутренней и внешней информации в системе информационного обеспечения принятия управленческих решений. Авторами представлена структура информационной базы анализа систем управления. Отмечено, что представленная структура информационной системы обработки данных строится по трем уровням управления: высшем, среднем и низшем. Обосновано значение входящей и исходящей информации в системе информационного обеспечения. Раскрыта суть прямой и обратной связей, возникающих между экономической информацией и экономическим анализом. Определены причины, которые негативно влияют на информационное обеспечение экономического анализа. Приведены основные направления совершенствования информационного обеспечения экономического анализа предприятия.

Ключевые слова: экономический анализ, информация, информационная база, информационное обеспечение анализа, информационная система, входная информация, исходная информация, прямая связь, обратная связь.

Постановка проблеми. Питання інформаційного забезпечення набуває особливої актуальності в сучасних умовах розвитку економіки України. У наш час кризові явища пронизують всі сфери господарської діяльності, а якісне інформаційне забезпечення сприятиме проведенню ефективного економічного аналізу та покращенню господарської діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інформаційного забезпечення економічного аналізу в своїх працях досліджували такі вчені, як

М. І. Баканов, С. Б. Барнгольц, Ф. Ф. Бутинець, І. І. Караказ, В. В. Ковальов, І. Д. Лазаришина, Є. В. Мних, О. В. Олійник, Г. В. Савицька, М. Г. Чумаченко, А. Д. Шеремет. Серед сучасників науковців можна відзначити наукові роботи Л. О. Ващенко, К. В. Ілляшенко, В. Л. Поліщук, Р. К. Шурпенкової та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасних умовах проблема створення інформаційного забезпечення економічного аналізу на підприємстві потребує подальшого її дослідження. Обґрунтування та вдосконалення організації аналізу, адаптації його до сучасних умов функціонування підприємств з урахуванням чинників ризику, що можуть вплинути у кінцевому підсумку на прийняття правильних управлінських рішень – на даний час це основна проблема дослідження. Головна і кінцева мета розробок у галузі інформаційного забезпечення економічного аналізу функціонально розвинутої системи управління підприємством має полягати в тому, щоб інформація охоплювала всі основні функції управління підприємством.

Метою статті є дослідження поняття інформаційного забезпечення економічного аналізу, а також формування структури інформаційної бази аналізу систем управління на основі наукового підходу.

Виклад основного матеріалу. При визначенні поняття інформаційного забезпечення необхідно виходити з основних етапів процесу управління діяльністю підприємств і враховувати роль економічного аналізу в ньому [1, с. 106]. Економічний аналіз – це певний проміжок між прийняттям управлінських рішень і збором інформації. Саме тому результати аналізу значною мірою залежать від обсягу та якості інформації, що використовується при його проведенні [2, с. 149].

Інформаційне забезпечення – це система одержання, оцінки, зберігання та переробки даних, створена з метою вироблення управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення є важливим етапом та необхідною умовою організації і проведення економічного аналізу. Це пояснюється тим, що від складу, змісту, якості вихідних даних залежить ефективність аналітичного дослідження, об'єктивність і дієвість його результатів. Інформаційне забезпечення економічного аналізу – це створення бази даних, комплексу інформаційних засобів, необхідних для дослідження господарської діяльності та вирішення завдань управління.

Найважливішу роль в інформаційному забезпеченні аналізу відіграє внутрішня інформація, до якої належать дані фінансового, управлінського, оперативного обліку та звітність. Зовнішня інформація характеризує всі процеси і явища, що відбуваються за межами даного підприємства, але мають для нього певне значення.

Прийняття управлінських рішень – це процес безперервної обробки інформації. Для виконання аналітичних досліджень не завжди можна отримати всю необхідну інформацію. Але, якщо аналіз усе-таки проводиться в умовах певного браку даних, то це не може зашкодити якості роботи.

У багатьох випадках для прийняття рішень необхідно не тільки вивчити підприємство зсередини, але використовувати знання про зовнішні події, стан ринку й іншу різноманітну інформацію. Процес визначення і прийняття управлінських рішень належить до найбільш трудомісткої і відповідальної частини управлінської праці.

Для того, щоб керівник підприємства прийняв управлінські рішення, йому надходить для узгодження і затвердження 20-30% зайвої інформації, що перешкоджає раціонально використовувати свій робочий час. Водночас, незважаючи на надлишок інформації, окремі керівники недоотримують 20-30% інформації для вироблення і здійснення управлінських рішень як оперативного, так і стратегічного плану. Проблема полягає у тому, що неефективність облікових потоків призводить до дублювання облікової інформації не лише в системі управління, але й у підсистемах бухгалтерського обліку, тим самим створюючи інформаційний «шум» у вигляді надлишкової інформації [3, с. 150].

Проблеми з інформацією виникають не тільки тоді, коли її немає, а й у зв'язку з обмеженнями щодо порядку і використання, впровадженням різного роду комерційних, службових, державних та інших таємниць. Обмеження доступу до інформаційних даних підприємств і перетворення значного їх масиву в конфіденційну інформацію мають вагомі причини. Перш за все, це перекручення даних обліку з метою ухилення від сплати податків; різні порушення законів й правил при виконанні господарських операцій, перехід комерційних структур в «тінь», оборот та відмивання брудних грошей тощо. Тому створення інформаційної бази є вкрай необхідним і закономірним для проведення аналізу на підприємстві.

Потреба постійного вдосконалення управління підприємством на основі впровадження досягнень науки передбачає формування відповідного рівня організації інформаційної бази економічного аналізу на підприємстві. Інформаційна база про стан підприємства є надзвичайно важливою як для керівництва підприємства, так і для інвесторів. Тому проблема щодо інформаційного забезпечення підприємства є завжди досить актуальною. Достовірність даних про стан підприємства є важливою умовою саме для прийняття оптимальних управлінських рішень [4, с. 208].

Структура інформаційної системи обробки даних будується за трьома рівнями управління:

- вищий рівень, де здійснюється управління підприємством в цілому;
- середній рівень, на якому здійснюється управління окремими видами операцій на основі вирішення комплексу завдань;
- нижчий рівень, де здійснюється оперативне управління структурними підрозділами підприємства.

Ці три рівні інформаційної системи управління дозволяють вирішувати всю сукупність завдань щодо збирання, обробки та подання інформації для прийняття управлінських рішень. Структуру інформаційної бази аналізу систем управління наведено на рис. 1.

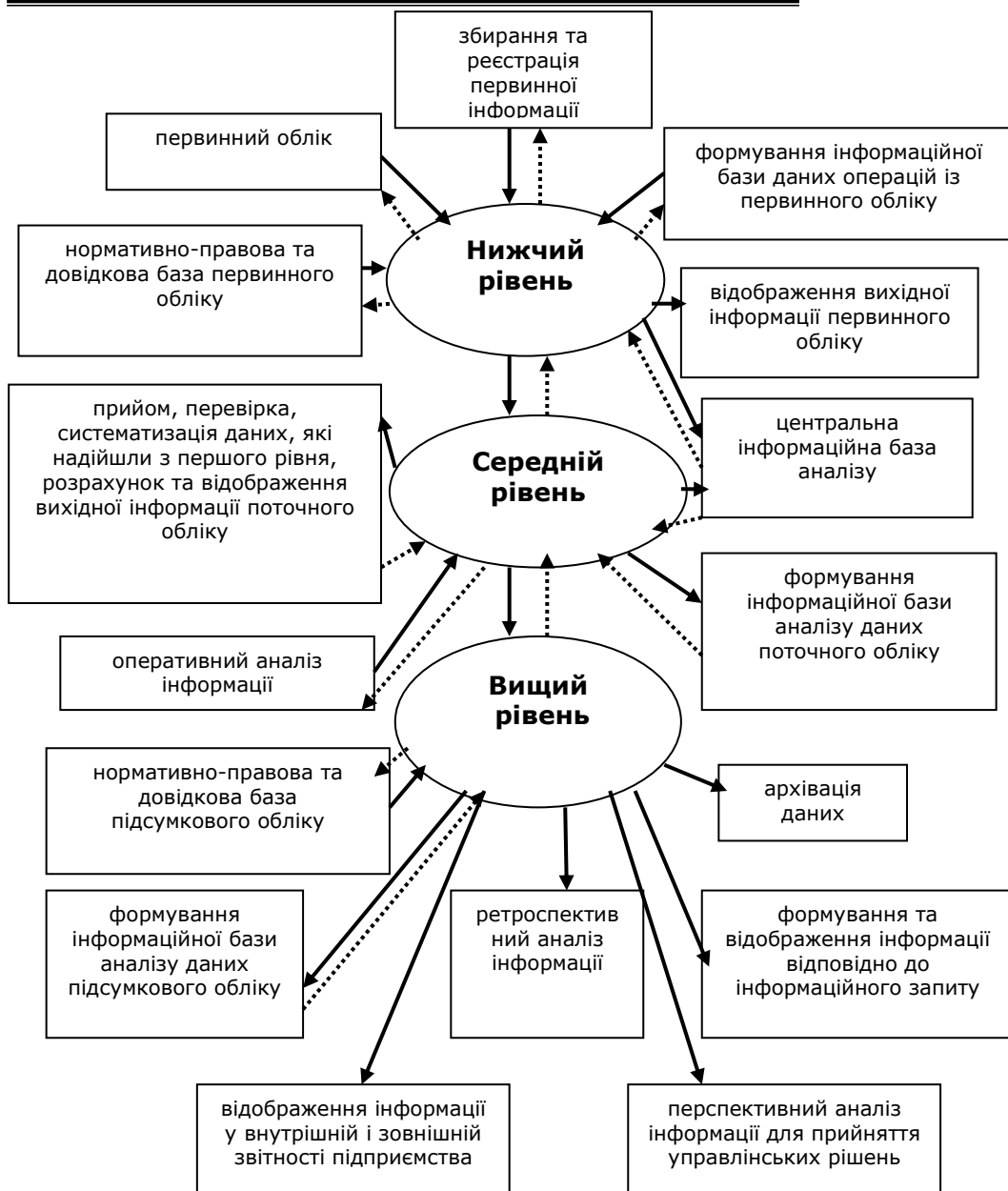
Як показано на рис. 1, інформаційна база аналізу локалізується за трьома рівнями деталізації інформації.

Перший (нижчий) рівень інформаційної бази аналізу систем управління призначено для збирання й обробки первинної інформації. На цьому рівні здійснюється обробка первинної інформації, за результатами якої приймаються управлінські рішення за місцем здійснення операції. Другий (середній) рівень інформаційної бази аналізу систем управління дозволяє систематизувати та узагальнити фактографічну інформацію перш за все по відповідних періодах. Цей рівень застосовується для проведення аналітичних процедур за комплексними завданнями та на основі їх розв'язання прийняття оперативних управлінських рішень. Третій (вищий) рівень інформаційної бази аналізу систем управління дозволяє систематизувати й узагальнити інформацію із внутрішньої та зовнішньої звітності підприємства. Відповідно цей рівень і є завершальною стадією інформаційного процесу.

Між економічною інформацією та економічним аналізом існують тісні прямий та зворотний зв'язки. Прямий полягає у тому, що економічний аналіз базується на економічній інформації, тобто вона є вихідною базою для його проведення. Проте в процесі економічного аналізу здійснюється контроль і за аналітичною роботою, оскільки в системі менеджменту усі види робіт повинні бути певним чином сплановані, організовані, мотивовані й, безперечно, проконтрольовані. В результаті цього контролю оцінюється якість і виявляються недоліки інформації, розробляються та запроваджуються заходи з їхнього усунення. В цьому й проявляється зворотний зв'язок [6, с. 69].

Для проведення комплексного економічного аналізу використовують такі інформаційні ресурси:

- нормативно-довідкова інформація;
- планова інформація;
- облікова інформація;

Зв'язок між елементами інформаційної бази аналізу:

- ▶ прямиї;
- ⋯▶ зворотні.

Рис. 1. Структура інформаційної бази аналізу систем управління*

*Розроблено авторами за даними [5].

- звітно-статистична інформація;
- дані спеціальних обстежень.

Нормативно-довідкова інформація об'єднує законодавчі акти, нормативи урядових та виконавчих структур; тобто це норми, нормативи, ліміти та інші регламенти господарських операцій.

Планова інформація – це система планових завдань, показників та інших даних, які визначають поведінку господарюючих суб'єктів у визначеному плановому періоді.

Облікова інформація утворюється за визнаними національними стандартами облікового процесу.

Звітно-статистична інформація – це систематизована інформація обліку та спеціальних статистичних обстежень. Інформаційна база спеціальних обстежень формується при відсутності потоку стандартизованої інформації та при зміні методики аналізу на запит користувачів [7, с. 321].

Незважаючи на наявність великої кількості інформації, все-таки необхідно визнати, що склад, повнота й, особливо, методи збору і обробки інформації явно приховують рівень розвитку суб'єкта господарювання, не дають йому об'єктивної оцінки, не дозволяють повною мірою використовувати недосконалу наявну інформацію.

Вирішення більшості з названих проблем повинно здійснюватися головним чином за такими напрямками:

- систематизація та спрощення документів;
- раціоналізація документів та їх структури;
- уніфікація, типізація та стандартизація документів;
- скорочення документообороту;
- ліквідація дублювання;
- використання відео-інформаційних систем;
- комп'ютеризація процесу аналізу та оцінки [8, с. 193].

Формування блоку інформаційного забезпечення в механізмі забезпечення результативної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є складним та трудомістким цілеспрямованим процесом підбору відповідних інформативних показників, що використовуються в аналізі, оперативному управлінні, постійно діючому контролі, з метою розробки і прийняття відповідних управлінських рішень.

Важливими складовими процесу підбору є перевірка, відповідність, зіставлення даних як вхідної, так і вихідної інформації.

Вхідна інформація – це інформація, що надходить до підприємства із зовнішнього середовища, та внутрішні дані підприємства. Вона формується

як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел: необлікових даних, які формуються за рахунок періодичних та непланових ревізій; окремих розрахункових перевірок; зведень оперативних засідань управлінців різних рівнів; окремих фактів моніторингових спостережень; відомостей з періодичної літератури (преси); відповідних рейтингів банків та підприємств галузі; бізнес-довідок, що надаються окремими інформаційними агентствами (які виникли та розвиваються останнім часом з розвитком напрямку інформаційних послуг) за певну платню, публікацій комерційних видань; відповідних електронних джерел інформації, протоколів зборів колективу суб'єкта господарювання, власних спостережень керівників та менеджерів різних рівнів тощо.

Вихідна інформація – це інформація, що надходить з підприємства до різних структур або отримується у результаті певної обробки, тобто:

- показники діяльності підприємства, що вивчаються;
- показники діяльності провідних підприємств галузі;
- середні показники діяльності підприємств галузі;
- показники діяльності підприємств-конкурентів [9, с. 102].

Останнім часом проблема інформаційного забезпечення економічного аналізу ускладнюється за рахунок частих змін у Національних Положеннях (Стандартах) бухгалтерського обліку, а саме:

- низького рівня кваліфікації бухгалтерів та їх невідповідності до змін у системі бухгалтерського обліку;
- недотримання бухгалтерами підприємств вимог нормативних документів Мінфіну України і Держслужби статистики України;
- різночитання роз'яснень та методологічних матеріалів з різних спеціалізованих друкованих видань;
- нестала нормативно-законодавча база щодо регулювання Національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку [10, с. 229].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі вищесказаного можна сформулювати висновок, що проблема інформаційного забезпечення економічного аналізу, формування його системи, а також підвищення ефективності управління підприємством є ключовим вектором розвитку підприємств у процесі переходу до інформаційного суспільства. На рівні підприємства економічна інформація - це сукупність відомостей про діяльність підприємств, їх структурних підрозділів та асоціацій, які відображаються в економічних показниках. Вона відіграє надзвичайно важливу роль в управлінні виробничою діяльністю і підприємством у цілому.

Вибір того чи іншого рішення має підкріплюватися додатковою інформацією, відповідними розрахунками та аналітичними висновками. Зокрема, це стосується врахування та порівняння всіх можливих витрат (витрати на зберігання сировини, матеріалів, плата за кредит), а також доходів, які можна отримати завдяки ритмічній роботі, випуску продукції і дотриманню договірних зобов'язань з реалізації і постачання продукції, своєчасних розрахунків з покупцями.

Уся інформація, що використовується при аналізі, повинна відповідати потребам аналізу (тобто забезпечувати дані саме за тими напрямками, які цікавлять аналітика на даний момент), об'єктивно відображати досліджувані явища та об'єкти, бути оперативною, єдиною (реєструвати явище чи господарський акт лише один раз) та раціональною (вимагати мінімум затрат на збір, зберігання та використання даних).

Список використаних джерел:

1. Ілляшенко К. В. Значення економічного аналізу в інформаційному забезпеченні функціонування сучасного підприємства / К. В. Ілляшенко. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(4). – С. 105-110. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2\(4\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2(4)_14).
2. Стельмах М. В. Облікова інформація як передумова прийняття ефективних управлінських рішень / М. В. Стельмах // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 квітня 2010 р.–Тернопіль : Крок, 2010. – С. 149 – 150.
3. Шурпенкова Р. К. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник / Р. К. Шурпенкова, І. І. Демко. – К. : УБС НБУ, 2011. – 287 с.
4. Економічний аналіз / [В. В. Зіновчук, Є. В. Мних, С.І. Шкарабан, І. В. Жиглей та ін.] ; під ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.
5. Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с. – (Вища освіта XXI століття).
6. Великий Ю. В. Аналіз господарської діяльності : [навчальний посібник] / Ю. В. Великий. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2014. – 156 с.
7. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : монографія / І. Д. Лазаришина – Рівне : НУВГП, 2005. – 369 с.
8. Мошенський С. З. Економічний аналіз : підручник / С. З. Мошенський, О. В. Олійник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с.
9. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / В. О. Шевчук, О. В. Коновалова, В. П. Пантелеєв; Держ. ком. статистики України, Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2011. – 399 с.
10. Пуцентайло П. Р. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством / П. Р. Пуцентайло // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2015. – Вип. 11. – С. 224-234.

IMPORTANCE OF INFORMATION IN THE SUPPORT ECONOMIC ANALYSIS

Summary

The role of economic analysis in decision making is analyzed in the article. The importance of information support of economic analysis is revealed. The place of internal and external information in information system management decisions. The authors are analyzing the structure information database management systems. It is noted that the structure of a data information system is based on three levels of government - namely, higher, middle and lower management levels. Grounded value the input and output information in the information system. The essence of forward and backward linkages that arise between economic information and economic analysis. The reasons that negatively affect the information providing economic analysis. The basic directions of improvement of information support of economic analysis company.

Keywords: economic analysis, information, information base, information analysis, information system, input information, output information, direct communication, feedback.

References:

1. Illiashenko, K.V. (2013). The value of economic analysis in the information security of modern enterprise operation. *Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky) [Proceedings of the Tauride Agrotechnological State University (economic sciences)]*, vol. 2(4), pp. 105-110 (in Ukr.).
2. Stel'makh, M.V. (2010). Accounting information as a precondition for effective decision-making. Stan i perspektyvy rozvytku oblikovo-informatsijnoi systemy v Ukraini. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [State and prospects of accounting and information systems in Ukraine]*. Ternopil', Ukraine, pp.149–150 (in Ukr.).
3. Shurpenkova, R.K., Demko, I.I. (2011). *Orhanizatsiia i metodyka ekonomichnoho analizu* [The organization and methods of economic analysis]. Kyiv, 287 p. (in Ukr.).
4. Butynets', F.F., Zinovchuk, V.V., Mnykh, Ye.V., Shkaraban, S.I., Zhyhlej, I.V. (2003). *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis]. PP «Ruta», Zhytomyr, 680 p. (in Ukr.).
5. Mnykh, Ye.V. (2011). *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis]. Znannia, Kyiv, 630 p. (in Ukr.).
6. Velykyj, Yu.V. (2014). *Analiz hospodars'koi diial'nosti* [Business analysis]. ChDU imeni Petra Mohyly, Mykolaiv, 156 p. (in Ukr.).
7. Lazaryshyna, I.D. (2005). *Ekonomichnyj analiz v Ukraini: istoriia, metodolohiia, praktyka* [Economic analysis in Ukraine: history, methodology, practice]. NUVHP, Rivne, 369 p. (in Ukr.).
8. Moshens'kyj, S.Z., Olijnyk, O.V. (2007). *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], 2nd ed. Ruta, Zhytomyr, 704 p. (in Ukr.).
9. Shevchuk, V.O., Konovalova, O.V., Panteleiev V.P. (2011). *Analiz hospodars'koi diial'nosti* [Business analysis]. Inform.-analit. Ahentstvo, Kyiv, 399 p. (in Ukr.).
10. Putsentejlo, P.R. (2015). Information support analytical work in enterprise management. *Naukovo-informatsijnyj visnyk Ivano-Frankivs'koho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halyts'koho [Scientific Information Journal Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Galician]*, vol. 11, pp. 224-234 (in Ukr.).

